

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om vissa arrangemang som gäller personalens ställning vid privatiseringen av yrkesläroanstalter som hör till undervisningsministeriets förvaltningsområde och vid bildandet av privata yrkeshögskolor

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om vissa arrangemang som gäller personalens ställning vid privatiseringen av yrkesläroanstalter som hör till undervisningsministeriets förvaltningsområde och vid bildandet av privata yrkeshögskolor. Med tillämpning av den kontinuitetsprincip som i fråga om pensionsskyddet har iakttagits vid överföringar mellan pensionssystemen inom den offentliga sektorn, föreslås att det i lagen stadgas att pensionsskyddet för en person som i samband med privatiseringen av en statlig yrkesläroanstalt övergått i en privat läroanstalts tjänst skall för den tid som föregår privatiseringen bestämmas på samma sätt som om han hade fortsatt i statens tjänst fram till pensionsfallet. Detsamma gäller

också en person som i samband med att en privat yrkeshögskola bildas övergått i yrkeshögskolans tjänst från en sådan privat yrkesläroanstalts tjänst som omfattas av statens pensionssystem. En förutsättning är att anställningen för den person som övergått till en privat yrkesläroanstalt eller yrkeshögskola fortgår utan avbrott fram till pensionsfallet i den privata yrkesläroanstalten eller yrkeshögskolan.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst. Lagen skall tillämpas på sådana fall då privatiseringen av en statlig läroanstalt har skett efter den 31 december 1992 och före den 1 januari 1998 samt på sådana fall då privata yrkeshögskolor bildas.

MOTIVERING

1. Utvecklingen av nätet av yrkesläroanstalter och pensionsreformen inom den offentliga sektorn

Enligt den av statsrådet godkända planen för utveckling av utbildningen och av forskningen vid högskolorna för åren 1991—1996, som reviderades av statsrådet den 18 juni 1993, är avsikten att utveckla läroanstaltsnätet inom yrkesutbildningen så att antalet huvudmän blir färre genom att läroanstalter i mån av möjlighet samlas regionvis och får samma huvudman. Enligt nämnda plan skall också statliga yrkesläroanstalter kommunaliseras eller privatiseras.

Kommunaliseringen av de statliga yrkesläroanstalterna har fortskridit enligt planerna. Före utgången av 1995 hade sammanlagt 92 yrkesläroanstalter överlåtits till kommunala mottagare och 2 läroanstalter till privata mottagare. Avsikten är att före ingången av 1997 kommunalisera eller privatisera resten av de statliga yrkesläroanstalterna så att fem specialyrkesläroanstalter kvarstår med staten som huvudman.

Bildandet av sådana yrkeshögskolor som avses i lagen om yrkeshögskolestudier (255/95) främjar också utvecklingen av yrkesläroanstaltsnätet. En yrkeshögskola bildas i regel med flera yrkesläroanstalter som grund så att den bildar en sammanslutning

som omfattar flera branscher. Strävan är att i första hand inrätta kommunala eller privata yrkeshögskolor.

Vid inre överföringar inom den offentliga sektorns pensionssystem har kontinuitetsprincipen för pensionsskyddet, dvs. integrationsprincipen, iakttagits. Syftet med tillämpningen av kontinuitetsprincipen har varit att pensionsskyddet för den som övergår från ett offentligt pensionssystem till ett annat i stort sett skall bibehållas på samma nivå som det hade varit utan övergång. Detta har bl.a. möjliggjort att pensionsskyddet för de personer som i samband med kommunalisering av statliga läroanstalter har övergått i kommunens tjänst kvarstår oförändrat utan särskild lagstiftning.

I den pågående pensionsreformen inom den offentliga sektorn är avsikten att gradvis övergå till ett pensionsskydd som står på samma nivå som inom den privata sektorn. Vid ingången av 1993 ändrades statens och kommunernas pensionsstadganden så att s.k. nya arbetstagare, dvs. de som påbörjar anställningen efter den 31 december 1992, omedelbart omfattas av ett pensionsskydd enligt den privata sektorns nivå. För s.k. gamla arbetstagare, dvs. sådana som innehade fortlöpande anställning den 1 januari 1993, genomförs övergången till ett pensionsskydd som motsvarar den privata sektorns nivå genom en minskning av pensionsrätten enligt tilläggs-pensionsskyddet gradvis från ingången av 1995.

De ändringar som har gjorts i pensionsskyddet inom den offentliga sektorn har i samband med kommunaliseringen av statliga yrkesläroanstalter inneburit att de som övergår i en kommuns eller samkommuns tjänst betraktas som nya arbetstagare i det kommunala pensionssystemet och att de stadganden som gäller gamla arbetstagare inte iaktas i fråga om dem. I sådana inre organisationsarrangemang inom den offentliga sektorn ansågs det ändamålsenligt att kontinuitetsprincipen för pensionsskyddet skall tillämpas på sådana personer så att det på statliga anställningar grundade pensionsskyddet för dem bestäms enligt samma stadganden som för gamla arbetstagare. Detta verkställdes genom lagen om vissa arrangemang som gäller personalens ställning vid kommunaliseringen av yrkesläroanstalter som hör till undervisningsministeriets förvaltningsområde (1422/94).

Enligt nämnda lag skall pensionsskyddet för en person som är född efter den 31 de-

cember 1939 och som i samband med kommunaliseringen av en statlig yrkesläroanstalt övergår i en kommunal läroanstalts tjänst, för den tid som föregår kommunaliseringen bestämmas på samma sätt som om han hade fortsatt i statens tjänst fram till pensionsfallet. Detsamma gäller också en person som i samband med kommunalisering övergår i en kommunal yrkesläroanstalts tjänst från en sådan privat yrkesläroanstalts tjänst som omfattas av statens pensionssystem. Lagen tillämpas på sådana fall då kommunaliseringen har skett efter den 31 december 1992 och före den 1 januari 1998.

Motsvarande arrangemang har inte gjorts i fråga om pensionsskyddet för personer som övergår i en privat läroanstalts tjänst i samband med privatiseringen av statliga yrkesläroanstalter. Kommunaliseringen eller privatiseringen av en statlig yrkesläroanstalt grundar sig på ett avtal mellan staten och en kommun eller en samkommun eller en privat sammanslutning. De som är anställda vid en statlig läroanstalt övergår vanligen i samband med kommunaliseringen eller privatiseringen enligt eget samtycke i kommunens eller samkommunens eller den privata sammanslutningens tjänst.

2. Förslag till pensionsarrangemang vid privatiseringen av yrkesläroanstalter och vid bildandet av privata yrkeshögskolor

Även privata yrkesläroanstalter sköter en offentlig uppgift som utbildningsarrangörer och finansieringen för dem bestäms enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (705/92). Det är ändamålsenligt att man även i samband med privatiseringen av statliga yrkesläroanstalter iaktar kontinuitetsprincipen i fråga om tilläggs-pensionsskyddet för dem som övergår i en privat läroanstalts tjänst, på samma sätt som vid kommunaliseringen av statliga yrkesläroanstalter.

Det föreslås därför att integrationsprincipen, dvs. fortsatt tilläggs-pensionsskydd, genomförs i samband med privatiseringen av statliga yrkesläroanstalter i fråga om statliga anställningar genom en särskild lag på samma sätt som i samband med kommunaliseringen av statliga yrkesläroanstalter. Genom lagen bibehålls det pensionsskydd som överensstämmer med lagen om statens pensio-

ner (280/66) för tiden före privatiseringen på samma nivå som det hade varit utan privatisering. Detsamma skall också gälla en person som övergått i en privat yrkeshögskolas tjänst, i samband med bildandet av yrkeshögskolan, från en sådan privat yrkesläroanstalts tjänst som omfattas av statens pensionssystem. Deras pensionsskydd enligt lagen om statens pensioner skall på vissa villkor bestämmas enligt de stadganden som gäller gamla förmånstagare.

En förutsättning är att anställningen för den som övergått i en privat yrkesläroanstalts eller yrkeshögskolas tjänst fortgår oavbrutet vid den privata yrkesläroanstalten eller yrkeshögskolan efter övergången.

Från och med privatiseringen bestäms pensionsskyddet enligt lagen om pension för arbetstagare (395/61). Enligt gällande stadganden kan en person ta ålderspension enligt det privata pensionssystemet som förtida ålderspension från samma tidpunkt som i det statliga pensionssystemet eller senare, varvid förtidsminskningen är mindre, eller utan förtida uttag som 65 år. En förutsättning för att erhålla ålderspension enligt lagen om statens pensioner skall dock vara att anställningen i den privata yrkesläroanstalten eller yrkeshögskolan har upphört.

3. Propositionens verkningar

Pensionsarrangemangen gäller 5—10 läroanstalter som har 150—200 personer i sin tjänst.

Om integrationsprincipen enligt förslaget tillämpas på pensionerna vid privatiseringen av statliga yrkesläroanstalter i fråga om statliga anställningar bestäms de överförda personernas pensionsrätt för de statliga anställningarna för tiden före privatiseringen på samma sätt som om de hade fortsatt i statens tjänst. Jämfört med detta föranleder arrangementet således inga merkostnader.

Om privatiseringen av de statliga yrkeslä-

roanstalterna inte genomförs och personalen stannar i statens tjänst är det i varje händelse staten som får betala motsvarande kostnad.

Det föreslagna arrangementet förutsätter inte särskilda anslag. Kostnaderna skall betalas i samband med statens övriga pensionsutgifter.

4. Beredningen av propositionen

Riksdagen har i sitt svar på regeringens proposition med förslag till ändring av lagstiftningen om statens pensioner (RP 96/1993 rd.) förutsatt att de problem som hänger samman med att pensionskontinuiteten inom den offentliga sektorn avbryts och med att inrättningens huvudman eventuellt blir en annan reds ut i samband med arbetsmarknadsparterna och att behövliga författningsändringar åtgärdas för att garantera en skäligen lösning för förmånstagarna.

De problem som hänför sig till personalens pensionsskydd och som uppstår i samband med privatiseringen av statliga yrkesläroanstalter och vid bildandet av yrkeshögskolor har utretts i en av undervisningsministeriet tillsatt arbetsgrupp där personalorganisationerna har varit företrädade.

Propositionsutkastet har beretts som tjänsteuppdrag. Förhandlingar om utkastet har förts med personalorganisationerna.

5. Ikraftträdande

Lagen bör träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst. Lagen skall tillämpas på sådana fall då en statlig yrkesläroanstalt har privatiserats efter den 31 december 1992 och före den 1 januari 1998 samt på sådana fall då privata yrkeshögskolor bildas.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om vissa arrangemang som gäller personalens ställning vid privatiseringen av yrkesläroanstalter som hör till undervisningsministeriets förvaltningsområde och vid bildandet av privata yrkeshögskolor

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

För en person som i samband med privatiseringen av en sådan statlig yrkesläroanstalt som avses i lagen om yrkesläroanstalter (487/87) har övergått i en privat yrkesläroanstalts tjänst bestäms pensionsskyddet enligt lagen om statens pensioner (280/66) till den del hans anställning före övergången har hört till tillämpningsområdet för lagen om statens pensioner på samma sätt som om hans anställning vid den privata yrkesläroanstalten hade omfattats av lagen om statens pensioner. För en person som från en privat yrkesläroanstalts tjänst övergått i en sådan privat yrkeshögskolas tjänst som avses i lagen om yrkeshögskolestudier (255/95) i samband med bildandet av yrkeshögskolan och som för anställningen vid den privata läroanstalten har rätt till pension enligt lagen om statens pensioner, bestäms pensionsskyddet till den del hans anställning före övergången har hört till tillämpningsområdet för lagen om statens pensioner på samma sätt som om hans anställning vid den privata yr-

keshögskolan hade omfattats av lagen om statens pensioner. En förutsättning är att anställningen för den som övergått till en privat yrkesläroanstalt fortgår oavbrutet efter övergången fram till pensionsfallet i den privata yrkesläroanstalten och att anställningen för den som övergått till en privat yrkeshögskola fortgår oavbrutet i den privata yrkeshögskolan.

En förutsättning för erhållande av ålderspension är utöver de villkor som anges i 8 § lagen om statens pensioner att anställningen vid en privat yrkesläroanstalt eller yrkeshögskola har upphört.

2 §

Denna lag träder i kraft den 1996.

Lagen tillämpas på sådana fall då en privatisering som avses i 1 § har skett efter den 31 december 1992 och före den 1 januari 1998 samt på sådana fall då privata yrkeshögskolor bildas.

Helsingfors den 20 maj 1996

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister *Claes Andersson*